

УДК 633.2.031

Оліфірович В. О.

*Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція НААН,
вул. Крижанівського Богдана, 21а, м. Чернівці, 58026, Україна, e-mail: buksaes@meta.ua*

ВПЛИВ РЕЖИМУ ВИКОРИСТАННЯ НА ВРОЖАЙНІСТЬ СІЯНИХ АГРОЦЕНОЗІВ НА ЕРОДОВАНИХ СХИЛАХ В УМОВАХ ПІВДЕННОЇ ЧАСТИНИ ЛІСОСТЕПУ ЗАХІДНОГО

Строки і частота скошування травостоїв значною мірою впливають на врожайність сіяних бобово-злакових травостоїв. В умовах південної частини Лісостепу західного на схилах з кислими, невисокої природної родючості ґрунтами протягом 2013–2015 рр. вивчали продуктивність бобово-злакових травостоїв залежно від складу травосумішок та режиму використання. У 2013 р. більш продуктивною, порівняно з контрольною травосумішкою лядвенцю рогатого з тимофіївкою лучною, виявилася травосумішка лядвенцю рогатого з кострицею очеретяною, яка забезпечила збір сухої речовини 6,84–6,99 т/га при двоукісному і 6,93–6,98 т/га при триукісному використанні.

У 2014 р. травосумішка лядвенцю рогатого з тимофіївкою лучною (контроль) забезпечила вихід 7,52 т/га сухої речовини при двоукісному використанні. На другий рік використання травостоїв в умовах проведення досліджень максимальний вихід сухої маси забезпечила травосумішка лядвенцю рогатого з кострицею очеретяною – 8,07–8,18 т/га. При цьому вихід сухої речовини дещо вищим був при двоукісному використанні.

В 2015 р. травосумішка лядвенцю рогатого з тимофіївкою лучною (контроль) забезпечила вихід 5,30 т/га сухої речовини при двоукісному використанні. За такого режиму використання контрольний варіант по виходу сухої речовини на 0,38 т/га перевищила травосумішка лядвенцю рогатого, 10 млн. га з кострицею очеретяною, 2,1 млн/га. Менш продуктивними були травосумішки лядвенцю рогатого зі стоколосом безостим та житняком гребінчастим.

В 2015 р. вищий вихід сухої речовини був при триукісному використанні травостою. Вищу прибавку забезпечив триукісний режим використання на травосумішці лядвенець рогатий, 10 млн/га + костриця очеретяна, 2,1 млн/га – 0,67 т/га. На нашу думку, це пов'язано з високою часткою костриці очеретяної в ботанічному складі урожаю зеленої маси третього укусу і кращим розвитком цього компоненту в осінній період порівняно з тимофіївкою лучною.

В середньому за 2013–2015 рр. максимальний вихід сухої речовини забезпечила травосумішка лядвенець рогатий, 10 млн/га + костриця очеретяна, 2,1 млн/га при триукісному режимі використання. При збільшенні норми висіву костриці очеретяної в сумішці з лядвенцем рогатим до 3,1 млн/га схожих насінин продуктивність сумішки незначно знижувалася – на 0,15 т/га. Але ця травосумішка також пере-

вершувала контрольний варіант (травосумішку лядвенцю рогатого з тимофіївкою лучною) на 0,59 т/га. Інші травосумішки (лядвенцю рогатого зі стоколосом безостим та лядвенцю рогатого з житняком гребінчастим) були менш продуктивними порівняно з контролем.

Отже, в умовах південної частини Лісостепу західного на схилах з кислими, невисокої природної родючості ґрунтами найпродуктивнішою була травосумішка лядвенець рогатий, 10 млн/га + костриця очеретяна, 2,1 млн/га, яка забезпечила вихід сухої речовини 7,13 т/га при трикутному використанні травостою.

УДК 631.417:631.82.86

Павук І. А.

Вінницький національний аграрний університет, вул. Сонячна, 3, м. Вінниця, 21008, Україна, e-mail: matematiks@gmail.com

СТАБІЛІЗАЦІЯ ОРГАНІЧНОЇ РЕЧОВИНИ ЧОРНОЗЕМУ ВИЛУГУВАНОГО ЗА АЛЬТЕРНАТИВНОГО УДОБРЕННЯ БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ

Стале вирощування буряків цукрових можливе за позитивного балансу органічної речовини у ґрунті. В умовах гострого дефіциту гною система удобрення буряків цукрових потребує застосування альтернативних органічних добрив – соломи озимої пшениці та зеленої маси поживних сидеральних культур.

Результати досліджень стаціонарного польового дослідження Уладово-Люлинецької дослідно-селекційної станції показали, що в умовах достатнього зволоження за вирощування буряків цукрових без застосування добрив вміст гумусу в 0–30 см шарі чорнозему вилугуваного упродовж вегетації зменшився на 0,03 % і на момент збирання врожаю становив 3,98 %. Зменшення вмісту гумусу обумовлено недостатнім для підтримання рівноваги надходженням органічних решток у ґрунт.

Застосування мінеральних добрив посилило мінералізацію гумусу в чорноземі вилугуваному. За дози добрив $N_{60-120}P_{40-90}K_{60-120}$ вміст гумусу на кінець вегетації в шарі 0–30 см становив 3,95–3,97 %, що порівняно з контролем без добрив визначено меншим на 0,01–0,03 %.

Стабілізацію органічної речовини у ґрунті забезпечили органо-мінеральні системи удобрення. За заорювання на добриво зеленої маси гірчиці білої поєднано з $N_{90}P_{60}K_{90}$ вміст гумусу в шарі 0–30 см на кінець вегетації становив 4,02 %, $N_{90}P_{60}K_{90}$ + 5 т/га соломи пшениці озимої + сидерат – 4,15 %, $N_{90}P_{60}K_{90}$ + 40 т/га гною – 4,14 %, що порівняно з контролем без добрив було вищим – відповідно на 0,04 %, 0,17 % та 0,16 %.

З зеленою масою гірчиці білої у ґрунт надходило до 26 т/га органічної речовини, що в перерахунку на органічний вуглець становило